על הייחוד ועל הפנויה יחוד דאורייתא הוא

דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק

⁴רמז לייחוד מן התורה מניין שנאמר יכי

יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית בן אב

אינו מסית אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו

אואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה אלא אימא יגזרו על ייחוד דפנויה יואדניה אלא אימא יגזרו אל ייחוד אודיה

בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך יאמר

רב יהודה אמר רב מלמד שביקש להולמו

ולא הולמתו יויעש לו רכב ופרשים וחמשים

איש רצים לפניו מאי רבותא אמר רב יהודה

אמר רב כולן נטולי ישחול וחקוקי כפות

רגלים היו: בותני גילא ירבה לו סוסים אלא

כדי מרכבתו ייוכסף וזהב לא ירבה לו מאד

אלא כדי ליתן ®אספניא יוכותב לו ם"ת לשמו

יוצא למלחמה מוציאה עמה נכנם הוא

עין משפם נר מצוה נא א מיי׳ פכ״ב מהל׳

איסורי ביאה הלי א סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי כב סעיף א:

טוש"ע שם סעיף ב: גג ג מיי' פ"ג מהל' מלכים

הל' ג סמג לאוין רכד: גד ד מיי' שם הלכה ד סמג

: סב

בה ה מיי׳ שם הלכה א ופ״ז מהלי ס״ת הלי ב

לאוין רכח: לאוין רכח: ז [מיי׳ פי״ד מהל׳ אישות הל״ג טוש״ע אה״ע סי׳ עו

ממי זו:

בד ח מיי׳ פ״ג מהלי מלכים

הל' א סמג עשין כה:

נח ט מיי פ"ז מהלכוי ס"מ הלכה א סמג עשין כד טוש"ע י"ד סיי ער

סעיף א: י' פ"ג מהל' מלכים

הלכה א ופ"ז מהלכות

מ״ם כלכה ב ג:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

סמג עשין כח: ר מיי' פ"ג מהלכות מלכים הלכה ג סמג

לו: קידושין (לו: מידושין פ: ע"ש, ג') ע"ו מד., ב. ע"ש, כ) עדין ווו., ג) [בערוך ערך חלם ג' גרס חולמתו אבל בערך הלם גרס כדהכא], ד) [ע"ז ס ע"שן, ל) וגיר׳ הערוך שם ע שן, ש) וגיר שכון אפסניא שכן בלשון ייון קורין הולאה אפסניא וכן לעיל יח: אימא אפסניא], ו) [צ"ל אריות], ו) [צ"ל רב], **ח**) ל"ל המלך, **ט**) שבת נו:, י) [בס"א: של רומי], כ) [תוספ' פ"ד], ל) [ל"ל רבה], מ) לקמן כב., ל) רש"ל מ"ז, **ס**) [תוספ׳ פ"ד], **ע)** [ע' תוס' מגילה כא.], **פ**) בס"א: ולהחגדל ברוב.

במנ"ל זה דלא ישיב היינו ב׳ לאוין דלא ירבה לו סוסים דהיינו הרבה סוסים אפי׳ לי)...מי האל בה סוסים מפיי בלא שישיב העם למזרים ואח"כ הוא לאו בפני עזמו דלא ישיב העם מצרימה למען הרבות אפי׳ סוס אחז ״ה מותר לירד למלרים שלא להבוע שבתו שם כמ"ש שנה נקבוע שבמה שם כנו ש הרמב"ם אבל בשביל להרבות סוס אחד לא ישיב מצרים או דתחלה אמר לא ירבה לו היינו אבל מרבה למרכבתו ופרשיו. אבל לא סום למרכבתו:

הגהות הב"ח

(א) גם' הוא אומר כי הכין עזרא לננו: (ג) רש" עון אי לככו. (כ) דשי ד"ה מאי רכומיה שרצים חמשים: (ג) תום' ד"ה כתב וכו' חק תוכות דאמרי' כנ"ל ותיבת וחק ירכות נמחק:

תורה אור השלם בִּי יְסִיתְּךְּ אָחִיךְּ
בָן אִמֶּךְ אוֹ בִנְךְ אוֹ בְּתְּךְ אוֹ אֲשֶׁת חֵיקֶךְ אוֹ בִאָרְ אֲשֶׁר בְּנַפְשְׁךְּ בַּמַתֶּר לַאִמֹר נַלְכָה וְנַעַבְּדָה לַאמֹר נַלְכָה וְנַעַבְּדָה ַּיִּבְּיָה אֱלֹהִים אֲחַרִים אֲשֶׁר לא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיף:

וַאֲדֹנִיֶּה בֶּן חַגִּית ונָשֵׂא לֵאמר אֲנִי מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעֵשׁ לוֹ רֶכֶב אֶמְלֹךְ וַיַּעֵשׁ לוֹ רֶכֶב פַרשים וחמשים איש אמר לבם לא תספון לְשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹר: לְשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹר:

4. וְלֹא יַרְבֶּה לוֹ נְשִׁים וְלֹא יָסוּר לְּבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבָּה לוֹ מָאֹד:

דברים יו יו 5. וְהָיְתָה עִפּוּ וְקְרָא בוֹ כָּל יְפֵי חָיִּיוּ לְמַעַן יִלְמֵד לְיִרְאָה אֶת יִי אַלהָיו לְשׁמֹר אֶת כְּל

7. וַיִהִי לִשְׁלֹמה אַרְבַּעַת אֲלְפִּים אָרִיוֹת אֶלֶף אָרוֹת סוסִים לְמַרְכָּבוֹ וּשְׁנֵים עָשֶׁר אֶלֶף פֶּרְשִׁים: מלכים א ה ו 7. וְיְהִי לְשָׁלֹמֹה אַרְבַּעת אֶלֶפִּים אֶרְיוֹת סוסִים וּמַרְבָּבוֹת וּשְׁנֵים עָשָׁר אָלֶף פְּרְשִׁים וַיִּנִּיוֹם בְּעָרִי הֶרֶכֶב וְעם הַמִּלֶךְ בִּירוּשְׁלֶם: דברי הימים ב ט כה 8. וְכֹל בְּלֵי מִשְׁקָּה הַמֵּלֶךְ שָׁלֹמֹה וָהָב וְכל בְּלֵי בִּית יֵעַר הַלְבָנוֹן וָהָב סְגוֹר אֵין כֶסָף נָחִשָׁב בִּימֵי שָׁלֹמֹה לִמְאוֹמְוֹה:

וכתב

דברי הימים ב ט כ 9 היתו המלך את הפסף בירושלם באבנים ואת הארוים נתו בשקמים אשר בשפלה לרב: מלכים א י כז 10. ויְהִי לְעַת זְּקָנַת שָׁלמֹה נְשָׁיו הָטוּ אָת לְבָבוֹ אַחֵרִי אֲלֹהִים אֲחַרִים וְלֹא הָיָה

אֵלהָיוּ בְּלָבֶב דְּוִיד אָבִיוּ: מלכים א יא ד 11. וַתְּעֵלֶה וְתְּצֵא מַרְבְּבָה ממצריִם בְּשַׁשׁ מאוֹת בְּסָף וְסוּס בְּחֲמִשִּׁים וּמַאָה וְכַן לְכָל מֵלְכִי הַחִתִּים וּלְמַלְכִי אֲרָם בְּיָדֶם יצְאוּ: מלכים א י כט 11. וְעַתָּה בִּתְבוּ לְכָם אֶת הָשִּׁירָה הוֹאת וְלְמַדְה אֶת בְּנִי יִשְּׂרָאֵל שִׁימָה בְּפִיהָם לְמַעֵן תִּהָיָה לִי הַשִּׁירָה הוֹאת לְעַד בְּבָנִי יִשְׁרָאַל: דברים לא יט 13. וְהָיָה בְּשְּבְתוֹ עֵל

על הייחוד. דאשת איש ועל הפנויה: שבקש להולמו ולא הולמסו. שתשב בראשו כתר מלכות ולא הולמתו לפי שהיה שרביט של זהב בתוך חללה מדופן לדופן ואינה מתיישבת בראשו אלא למי שיש לו חריך בראשו והיא עדות לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמתו ומי שאינו ראוי למלכות אינו הולמתו: מאי

רבוסיה. (כ) דחמשים איש לבן מלך: נטולי טחול וחקוקי כפות הרגלים. נטולי טחול על ידי סם שהטחול מכבידו לאדם וחקוקי כפות הרגלים אין בשר בפרסותיהם ורלים על הקולים ועל הברקנין ואינן ניזוקין: בזרגבי' הספניה. שכר חיילות מדי שנה בשנה הנכנסין והיולאין עמו כל השנה: גבו' לו. משמע להרחיב דעתו ולהגדיל ברבויפי סוסים: הסוסים באים ממלרים לארץ ישראל ולריך לשלוח שלוחים לקנות לו סוסים ועוברים בלא תוסיפו לראותם עוד עד עולם (שמות יד): בעשה ולא מעשה לא גרסינן: הוה אמינא אפילו כדי רכבו לא. בתמיה. מלכות בלא רכב ופרשים מי חשיבה: להפושי. רכב ופרשים וסוסים לרכוב בהרווחה ולא בלמלום. ל"א לאפוחי גרסינן כשרוכב סום אחד ומושך סום אחד אללו ביד ורוכב פעם על זה ופעם על זה להרגיע את חבירו: להרווחה. שלא ללמלם ואם ילטרך לשכור עוד חיילות שיהיה מלוי בידו: למעוטי הדיוטות. דמותרין להרבות נשים: אלטבלאות. בית גדול למדור הסוסים: ארוות. הבדלה בין שורה לשורה על פני הבית: כאבנים. חשיב מיהא פורתא: לא נסגלו טעמי סורה. כגון למה נאסרה לבישת שעטנו ואכילת חזיר וכיולא בהן: לשתי תורות. הא דשאני מלך מהדיוטות דאילו היה הדיוט סגי ליה בחדא ומלך בעי תרתי: משנה. שתים במשמע: כתב עברי. של בני עבר הנהר: ליבונאה. אותיות גדולות כעין

אותן שכותבין בקמיעות ומזוזות:

םוםים למה לי. פי׳ דמשמע תרי הכי גרסינן אי לא כתיב אלא סום ה"ח לכמה סוסים חד לאו הוא דאיכא כתב רחמנא סוסים והדר סוס לחלק על כל אחד פי׳ אי כתיב סוס גבי לא ירבה הוה אמינא על סוס אחד בטל הוא עובר כדמוכח הרא דהרבות סוס

ומ"מ לכמה סוסים ליכא אלא חד לאו לכך שינה הכתוב לעבור על לא תעשה על כל סום וסום ויש ספרים משובשים דגרסי לעבור בעשה ולא תעשה פי׳ לא ירבה סוסים למה לי כלל ולא יתכן דלמען הרבות סוס לאו עשה הוא אך קאי אלאו דלא ישיב: בתב ליבונאה. י"מ כזה שהחות נעשית מן הלבן שממלאין החלק דיו והכתב נעשית מאיליו מנייר חלק ולא נהירא דאין זה כתב דהוי חק תוכות (ג) וחק ירכות דאמרינן בגיטין (דף כ.) אין כתב לגבי גט וכי היכי דגבי גט אינו כתב גבי ספר תורה נמי אינו כשר ועוד אמאי לא כהלן כתבא למקרי (דניאל ה) הרי לא נשתנה כתיבת האותיות כלל ור"ת פי" דשם מקום רישמא ליבונאה וכותבין בו כתב משונה:

ארבעים

מכניםה עמו יושב בדין היא עמו מיםב היא כנגדו שנאמר יוהיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו: גב" תגו רבנז לא ירבה לו סוסים יכול אפילו כדי מרכבתו ופרשיו תלמוד לומר לו לו אינו מרבה אבל מרבה הוא כדי רכבו ופרשיו הא מה אני מקיים סוסים סוסים הבטלנין מניין ישאפילו סום א' והוא בטל שהוא בלא ירבה ת"ל ילמען הרבות סום וכי מאחר דאפילו סום אחד והוא במל קאי בלא ירבה סוסים למה לי לעבור בל"ת על כל סום וסום מעמא דכתב רחמנא לו הא לאו הכי ה"א • אפילו כדי רכבו ופרשיו גמי לא לא צריכא לאפושי: וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי ליתן אספניא: ת"ר יוכסף וזהב לא ירבה לו יכול אפילו כדי ליתן אספניא ת"ל 'לו לו אינו מרבה אבל מרבה הוא כדי ליתן אספניא מעמא דכתב רחמנא לו הא לאו הכי הוה אמינא אפילו כדי ליתן אספניא נמי לא לא צריכא להרווחה השתא דאמרת לו לדרשה ילא ירבה לו נשים מאי דרשת

ביה ילמעומי הדיומות רב יהודה רמי כתיב יויהי לשלמה ארבעים אלף

ארוות סוסים למרכבתו וכתיב יויהי לשלמה ארבעת אלפים יי(ארוות) סוסים

הא כיצד אם ארבעים אלף איצטבלאות היו כל אחד ואחד היו בו ד' אלפים

ארוות סוסים ואם ד' אלפים איצטבלאות היו כל אחד ואחד היו בו ארבעים

אלף ארוות סוסים ״(רבי) יצחק רמי כתיב ∗אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה וכתיב יויתן ״שלמה את הכסף בירושלים כאבנים לא קשיא כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה כאן לאחר שנשא שלמה את בת פרעה אמר רבי יצחק בשעה יישנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים והעלה שירטון ועליו נבנה כרך גדול שברומי י ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו מעמי תורה שהרי שתי מקראות נתגלו מעמן נכשל בהן גדול העולם כתיב לא ירבה לו נשים אמר שלמה אני ארבה ולא אסור וכתיב יויהי לעת זקנת שלמה נשיו המו את לבבו וכתיב ילא ירבה לו סוסים ואמר שלמה אני ארבה ולא אשיב יויהי לעת זקנת שלמה נשיו המו את לבבו וכתיב ילא וכתיב ייותצא מרכבה ממצרים בשש וגוי: וכותב ספר תורה לשמו: תנא ייובלבד שלא יתנאה בשל אבותיו אמר יורבא) יאף על פי שהניהו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצוה לכתוב משלו שנאמר יועתה כתבו לכם את השירה איתיביה אביי וכותב לו ספר תורה לשמו שלא יתנאה בשל אחרים מלך אין הדיום לא לא צריכא לשתי תורות וכדתניא נווכתב לו את משנה וגו' יכותב לשמו ∞שתי תורות אחת שהיא יוצאה ונכנסת עמו ואחת שמונחת לו בבית גנזיו אותה שיוצאה ונכנסת עמו יי(עושה אותה כמין קמיע ותולה בזרועו שנאמר ישויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט) אינו נכנם בה לא לבית המרחץ ולא לבית הכסא שנאמר יוהיתה עמו וקרא בו מקום הראוי לקראות בו אמר מר זומרא ואיתימא מר עוקבא בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית ולשון ארמי ביררו להן לישראל כתב אשורית ולשון הקודש והניחו להדיוטות כתב עברית ולשון ארמי מאן הדיומות אמר רב חסדא כותאי מאי כתב עברית אמר רב חסדא כתב ליבונאה תניא ®רבי יוםי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל אילמלא ®(לא) קדמו משה במשה הוא אומר יומשה עלה אל האלהים בעזרא הוא אומר יומשה עלה עלה מבבל מה עלייה האמור כאן תורה אף עלייה האמור להלן תורה במשה הוא אומר דואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים בעזרא הוא אומר 12כי (6) עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת ה' (אלהיו) ולעשות וללמד בישראל חוק ומשפט ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו נשתנה על ידו הכתב שנאמר

רבינו חננאל

עריות אסור מן התורה ובייחוד דפנויה אמר רב באותה שעה גזרו על בפרק עשרה יוחסין עלו מבבל. אמר רב מלקין על הייחוד אמר רב אסי לא אמרו אלא אייחוד איש אין מלקין דאם כן אחה מוציא לטז על רויה להולמו ולא הלמחו פירוש העטרה ותתישב העטרה של מלכות בראשו ולא לבית דוד. ומפורש בע"ז פרק כל הצלמים אסוריו העדות נזר כלילאי עדות עדות היא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמתו ושאינו ראוי למלכות אינו הולמתו. מאי נשים פילגשים בלא קידושין ובלא כתובה: לא ירבה לו סוסים אלא כדי רכבו ופרשיו אבל בטלנים אסור. ואסיקנא ועובר על עשה ועל לא תעשה על כל סוס בטל וכסף וזהב לא ירבה לו. אלא כדי ליתן אפסוניא: ירושלמי ר׳ יהושע בן לוי אמר ובלבד אפסוויא של שוה זו המאכל וכסות. לא ירבה לו נשים. המלך מוזהר להרבות אבל לא ההדיוט. ויהי לשלמה ארבעים אלף י אורות סוסים וכתיב קרא אחרינא ארבעת אלפים אוריות סוסים ופירשנו ארבעים אלף איסטבלאות סוסים אם ארבעת אלפים

איסטבלאות היו בכל אחת מ' אלף סוסים. אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה פירשוה קודם שנשא שלמה את בת פרעה א"ר יצחק בשעה שנשא שלמה לבת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ונבנה עליו כרך גדול של רומי: **מפני** מה לא נתגלו טעמי תורה שהרי שתי מקראות נתגלה טעמן ונכשל בהן גדול הדור רבוי נשים כתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו. רברי סוסים דכתיב ותעלה ותוצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וגו": **ובותב** ס"ת לשמו. אמר רבא אפילו הדיוט אע"פ שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכתוב משלו שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת כר. תנא המלך כותב לו שתי תורות אחת שיוצאה ונכנסת עמו. כיצד יוצא למלחמה והוא עמו נכנס והוא עמו. יושב בדין והוא עמו מיסב והוא עמו. ועושה אותה כמין קמיע ותולה אותו בזרועו שנאמר שויתי ה" לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט. אבל אינו נכנס בה לא במרחץ ולא בבית הכסא לא להשתין מים שנאמר והיתה עמו וקרא בו מקום הראוי לקרות בו וכותב לו תורה אחרת שתהיה מונחת לו בין גנזיו: **אמר** מר עוקבא בתחלה נתנה תורה לישראל בלשה"ק ובכתב עברי וחזרה ונתנה בימי עזרא בלשון ארמי וכתב אשורי וביררו להן ישראל לשה"ק וכתב אשורי והניחו כתב עברי ולשון ארמי להדיוטות מאן אינון הדיוטות כותים. כתב עברי כתב ליבונאה. תניא א"ר יוסי ראוי היה עזרא שתנתן תורה על ידו אלא

בשא ממקבתו ובתר בישר א הברוב עבור בשא ממקבתו ובתר לו את משנה התוךה הזאת על ספר מלפני הבהנים הלוים: דברים יו יח 14. שורתי יו לבנדי המרוךה הזאת על ספר מלפני הבהנים הלוים: דברים יו יח 14. שורתי יו לבנדי אל לשה"ק וכתב אשורי והניתו כתב עברי ולשון ארמי המיד בני משימני בל אמוט: תהלים טו 16. ומשה עלה מבכל והוא ספר קוהיר בתורת משה אשר קתן יו אלה "עקב המיד לבני ישראל: שמות יט 16. הוא עורא עלה מבכל והוא ספר קוהיר בתורת משה אשר קתן יו אלה עלה מבכל והוא ספר קוהיר בתורת משה אשר קתן יו אלהי בתור המיד בתורת משה אשר קתן יו המלך ביי אלהיו על ביי עלהיו כל בקשתו: עורא זו 11. ואתי צורה יו היי בעורא למד בישראל חק המשפט: עורא זי ומשפטים לעשתכם אתם בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה: דברים דיד 18. בי עורא קבל לברוש את תורת יו ולעשת וללמד בישראל חק המשפט: עורא זי

גליון הש"ם נמ' לעבור בלא תעשה על כל סום וסום. קשה ני ישיב מלרימה למען הרבות סוס ולא נקט לו דלהשיב מלרימה אסור אפי׳ להרבות

3. רַק לא יַרְבֶּה לוֹ סוּסִים וְלֹא יְשִׁיב אָת הָעֶם מִצְרַיִּמְה לְמֵצֵן הַרְבּוֹת טוֹס וְיִיָּ

דברי התורה הזאת ואת הַחְקִּים הָאֵלֵה לַעֲשֹתָם: ַ... 6. וַיִּהִי לְשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים